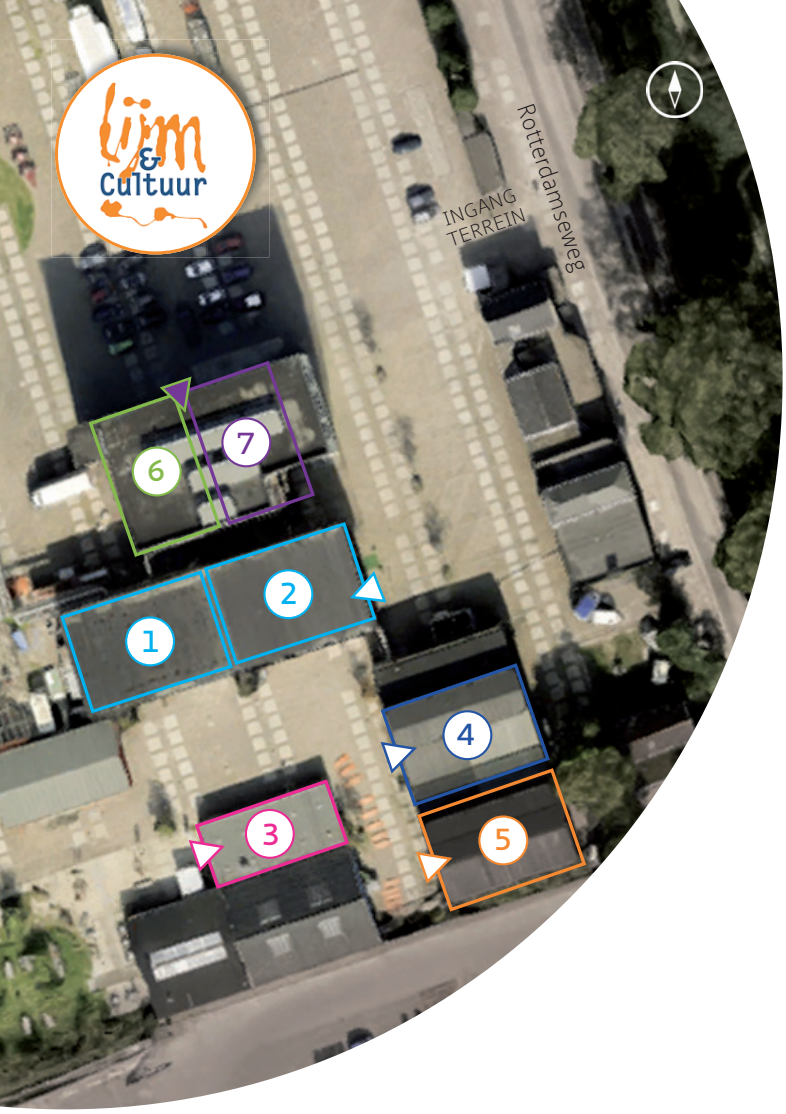

1. Centrale (lunch en plenair programma)
2. Boiler (entree en afterparty)
3. Experiment
4. Chemie (zaal op eerste verdieping)
5. Chaos
6. H3S01 (zaal op tweede verdieping)
7. H3S02 (zaal op tweede verdieping)

YP

Sommige subsessies (zie binnenkant) zijn voorzien van dit icoon. Zo'n sessie is dan extra interessant voor *young professionals*; de nieuwelingen in het vak.

Vergeet uw COBox niet!

Na afloop staat hij bij de uitgang voor u klaar, gevuld met informatie, inspiratie én lekkernijen.

Leren in de praktijk

COB-congres 2016

donderdag 8 december • Lijm&Cultuur, Delft

12.30 UUR - PLENAIR PROGRAMMA

Dagvoorzitter: Roland Koopman (RTL Z, RTL 4)

Opening

- *Merten Hinsenveld, directeur COB*

Langetermijnvisie op tunnels

De komende jaren zijn veel tunnels toe aan renovatie, en er worden ook veel nieuwe tunnels gebouwd. Het COB-netwerk zal oplossingen moeten vinden voor opgaven rondom veiligheid, levensduur en beschikbaarheid. Om die opgaven proactief, slimmer en beter op te pakken, heeft het COB samen met de participanten een langetermijnvisie opgesteld. Vier deskundigen aan het woord:

- *Rients Dijkstra, hoogleraar Urbanism TU Delft en voormalig Rijksadviseur Infrastructuur en stad*
- *Cees Brandsen, HID Rijkswaterstaat*
- *Peter Schouten, projectdirecteur IXAS Gaasperdammertunnel*
- *Hans de Man, directeur Soltegro*

Presentatie publicatie Spoorzone Delft

Met de realisatie van de Willem van Oranjetunnel won Spoorzone Delft in 2015 de Schreudersprijs. Het prijzengeld van 25.000 euro is gebruikt om de lessen uit het succesvolle openstellingstraject te delen met de sector.

Lancering groeiboeken

Over sommige onderwerpen raak je nooit uitgeleerd. Daarom heeft het COB groeiboeken geïntroduceerd. Digitale rapportages die steeds op basis van nieuwe praktijkprojecten worden bijgewerkt en aangevuld. De eerste twee gaan vandaag online: 'Renoveren kun je leren', naar aanleiding van de evaluatie van de Velsertunnel, en 'Energiereductie in tunnels'.

Uitreiking Schreudersstudieprijs 2016

Zes excellente studenten (afkomstig van vijf verschillende HBO- en WO-instellingen) maken kans op dé prijs voor afstudeeronderzoek op het gebied van ondergronds bouwen. Bestuursvoorzitter Cees Brandsen stelt ze aan u voor. De prijs wordt uitgereikt door Frank Kaalberg, senior-expert en PMC-leider Ondergrondse infrastructuur bij Witteveen+Bos.

Subsessies
RONDE 1
15.30 - 16.15 uur

ZAAL EXPERIMENT

Maak uw tunnel (bijna) energieneutraal

Iedereen die verantwoordelijk is voor een nieuw te bouwen of te renoveren tunnel heeft ook een duurzaamheidsdoelstelling meegekregen. Met de nieuwe **maatregelencatalogus** voor energiereductie kunt u het energieverbruik van uw tunnel minstens halveren. En dat is nog maar het begin! Kom en leer werken met de maatregelen.

Henry van der Pluym (Nedmobiel) en Johan Naber (Rijkswaterstaat), leden van het COB-expertteam voor energiereductie

ZAAL CHEMIE (BOVEN)

Rotterdam doet het gewoon

De minor Integrated infrastructure design aan de TU Delft is een innovatieve **onderwijsmodule** die de vragen van overmorgen van de stad Rotterdam verbindt met de frisse blik van studenten. De vaak ondergrondse oplossingen worden door de gemeente serieus meegenomen. Wilt u uw medewerkers ook zo'n brede blik geven? Kom dan luisteren en meepraten over deze aanpak.

Marc Verheijen (gemeente Rotterdam)

ZAAL CHAOS

De Rotterdamsebaan en duurzaamheid

Eind 2013 vroeg de gemeente Den Haag een COB-expertteam om advies over duurzaamheid in de gunningsprocedure van de Rotterdamsebaan. Vorig jaar is de aanneemcombinatie geselecteerd. Wat is er overeind gebleven van de **duurzaamheidsambities** van de gemeente, heeft de opdrachtnemer in haar aanbieding de opdrachtgever positief verrast? Wordt de Rotterdamsebaan de duurzaamste tunnel van Nederland of van Europa?

Paul Janssen (gemeente Den Haag) en Michel Langhout (BAM)

ZAAL H3S01

Praten moet!

Binnen complexe infrastructurele projecten moet je 'duizend dingen goed doen'. Het inzetten van **wederzijdse nieuwsgierigheid** is daarbij cruciaal. Het project Gaasperdammertunnel heeft workshops ontwikkeld om de kloof tussen disciplines als tunneltechnische installaties (TTI), industriële automatisering (IA) en civiel te verkleinen. Wilt u weten hoe dat werkt? Kom dan vooral naar deze sessie en werp een blik op deze fascinerende aanpak.

Twan Daverveld en Aris van Erkel (IXAS) en Ewald van Dorst (Rijkswaterstaat)

ZAAL H3S02

Leren van de Velsertunnel

De renovatie van de Velsertunnel is een monsterklus die binnen uitzonderlijk korte tijd geklaard moet worden. Hoe kan de periode van sluiting zo kort blijven? Het bijzondere is niet zozeer wát er in de tunnel is aangelegd, maar hóe, en vooral: hoe snel? Hoe ga je om met tegenvallers, hoe ga je om met de omgeving? De **geleerde lessen** zijn (deels) in het groeiboek 'Renoveren kun je leren' terechtgekomen. Die onderwerpen, en nog veel meer, komen aan de orde in deze sessie.

Ilkel Taner en Dick van Klaveren (Rijkswaterstaat) en Harry de Haan (Elumint)

Subsessies
RONDE 2
16.20 - 17.05 uur

ZAAL EXPERIMENT

Kabels en leidingen bij grote projecten

Bij veel grote bouw- en infraprojecten vormen de ondergrondse kabels en leidingen een grote uitdaging. Er is niet één juiste aanpak; er zijn er vele! Drie grote projecten presenteren hun **positieve ervaringen**: de ontsluiting van het Leiden Bio Science Park, de Rotterdamsebaan en de Gaasperdammerweg. Ze laten zien hoe zij het kabels-en-leidingenvraagstuk op een andere manier hebben georganiseerd.

Henk Hogenbirk (gemeente Den Haag), Pieter van Leeuwen (gemeente Leiden), Henk van Wijlen (Heijmans), Wessel Arnold (Movares)

ZAAL CHEMIE (BOVEN)

Onderwaterfietsenstalling brengt balans

Amsterdam verbetert de bereikbaarheid en ruimtelijke kwaliteit van het Stationseiland. Aan de stadszijde gaat negen hectare op de schop. Onderdeel van de plannen is een fietsenstalling voor zevenduizend fietsen onder het Open Havenfront. Tijdens de sessie leert u hoe Amsterdam en Movares samen de balans hebben gevonden in **veiligheid, bereikbaarheid en ruimtelijke kwaliteit**.

Nienke van de Lune (Movares) en Bart-Jan Kouwenhoven (gemeente Amsterdam)

ZAAL CHAOS

Beter oefenen

Er is een wettelijke verplichting om jaarlijks aan opleiden, trainen en oefenen (OTO) te doen. **Evaluaties van oefeningen en incidenten in tunnels** laten steeds dezelfde leerpunten zien. Een werkgroep vanuit het COB-platform Veiligheid maakt aan een publicatie met praktische handvatten. Tijdens de workshop gaat u met hen op motorkapniveau aan de slag om te komen tot een slimmere of betere aanpak en de vastlegging hiervan.

Leander Noordijk, Peter de Kok en Stefan Lezwijn (Arcadis)

ZAAL H3S01

Stakeholdermanagement bij de Gaasperdammertunnel

Bij de Gaasperdammertunnel is een aanpak ontwikkeld om het **stakeholdermanagement** in een dichtbebouwde omgeving vorm te geven. Dit heeft onder andere geresulteerd in één bezwaarschrift bij vierhonderd vergunningen. De belangrijkste lessen zijn allemaal gebaseerd op de menselijke maat gecombineerd met structuur, discipline en een gedegen voorbereiding.

Malou van der Pal (IXAS) en Lammert Postma (Rijkswaterstaat)

ZAAL H3S02

De Maastunnel: gerenoveerd en gerestaureerd met KIS

De gemeente Rotterdam heeft in samenwerking met het COB onderzocht hoe je een renovatiepartner selecteert die **kwaliteit, integraliteit en samenwerking** beheerst (KIS). Het rapport dat KIS als concept beschrijft, plus de uitwerking hiervan bij de Maastunnel, wordt toegelicht. Vraagt een renovatieproject om een andere relatie tussen opdrachtgever en opdrachtnemer en om andere kwaliteiten?

Team gemeente Rotterdam, Jacco Groen (TBI) en Marcel Hertogh (TU Delft)

17.05 UUR - AFTERPARTY
Zaal Boiler